

Rozwój dziecka w wieku przedszkolnym w zakresie psychologicznym

Natalia Maliszewska

Dziecko w wieku przedszkolnym, czyli pomiędzy trzecim a szóstym rokiem życia, rozwija się pod wieloma aspektami, które są ściśle ze sobą powiązane. Jest to czas wielkich zmian w życiu dziecka, w jego środowisku, związanych nie tylko ze sferami wychowawczymi, lecz także z emocjonalno-poznawczymi, w procesie socjalizacji, czy w zakresie osobowościowym.¹ Psychologia rozwojowa skupia się na badaniu bodźców wpływających na rozwijanie się ludzkiego organizmu i zmian w nim zachodzących. Bardzo ważnym jest uświadomienie sobie, że ów przemiany są odmienne pod względami jakościowymi i ilościowymi w różnych stadiach rozwojowych. Zrozumienie zależności między danym okresem życia dziecka, a prawidłowościami w jego rozwoju są szczególnie ważne, przy stawianiu przez rodzica oczekiwań wobec danych zachowań w konkretnym etapie procesu dorastania. Istotnym jest oddziaływanie na dziecko rodziców, opiekunów, którzy powinni zadbać o prawidłowe zaspokajanie potrzeb dziecka, co stanowi jego podstawę rozwojową. Pierwszym elementem mającym wpływ na zapewnienie optymalnych warunków rozwoju psychicznego dziecka, jest zaspokojenie jego potrzeb fizjologicznych. Jeżeli stan fizyczny dziecka, jego higiena, odpowiednie żywienie, będą w dobrej kondycji, to poczucie przez dziecko komfortu psychicznego zwiększy się. „Właściwa forma zaspokojenia potrzeb fizjologicznych daje poczucie fizycznego nasycenia i zapewnia dobre samopoczucie i zadowolenie, energię i zdrowie fizyczne. Zwykle opiekunowie zdają sobie doskonale sprawę z potrzeb fizjologicznych dziecka i przykładają szczególną wagę do ich zaspokojenia, zapominając, że ma ono również różnorodne potrzeby psychiczne.”² Wyróżniamy potrzeby: bezpieczeństwa, stabilności, przewidywalności, niezawodnej ochrony i opieki, afiliacji i miłości, kontaktu, przynależności, sensownego zajęcia, pokonywania przeszkód, osiągnięć i własnej kompetencji, uznania społecznego, potrzeby własnego znaczenia i samodzielności. „Stwierdzono, że dzieci lepiej się rozwijają, gdy ich świat wykazuje regularność i uporządkowanie; gdy „można na niego liczyć”. Wskaźnikiem poczucia bezpieczeństwa u nich jest skłonność do zachowania niezakłóconego porządku i rytmu. Dziecko ma potrzebę, aby świat był przewidywalny, stabilny i uporządkowany. Stąd niefrasobliwość, niekonsekwencja czy też niesprawiedliwość rodziców wywołują w nim silne poczucie lęku i braku bezpieczeństwa,

1 M. Przetacznik-Gierowska, G. Makiełło-Jarża, *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1985, s.42

2 S. Tucholska, K. Tucholska, *Psychologia potrzeb dziecka. Czyli co dziecku potrzeba do szczęścia?*, [w]:red. E. Sowińska, E. Szczurko, ks. T. Guz, P. Marzec, *Dziecko. Studium Interdyscyplinarne*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008

a zagrożenie obiektu miłości jest przez nie przeżywane szczególnie dotkliwie.”³ Na doświadczenie równowagi psychicznej, bez wątpienia oddziałuje kontakt, relacja dziecka z rodzicami, opiekunami, odpowiednie organizowanie przez nich czasu, zabawa z dzieckiem, świadomość rodzica w pełnionej przez niego funkcji. „Psychologowie rozwojowi badają, jak zmienia się człowiek przez całe swoje życie, pod względem biologiczno-motorycznym, społeczno-emocjonalnym, oraz poznawczym. Równocześnie dążą do wykrycia uwarunkowań i zdarzeń, które można by przypisać danym zmianom.”⁴

Dzięki prawidłowemu, równomiernemu realizowaniu potrzeb dziecka, jego psychika rozwija się w spokoju, dziecko jest mniej lęklive, bardziej wrażliwe i zainteresowane otaczającym go światem. Należy podkreślić bardzo ważną rolę miłości. Jeżeli dziecko czuje się kochane, naturalnym jest, że jego samopoczucie, odprężenie bezsprzecznie będzie realizowane w optymalnym środowisku, w którym dziecko będzie szczęśliwe.

3 S. Tucholska, K. Tucholska, *Psychologia potrzeb dziecka. Czyli co dziecku potrzeba do szczęścia?*, [w]:red. E. Sowińska, E. Szczurko, ks. T. Guz, P. Marzec, *Dziecko. Studium Interdyscyplinarne*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008

4 G. Mietzel, *Wprowadzenie do psychologii. Podstawowe zagadnienia*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2000, s.81